

Landsmøte 2013
Trondheim, 30. august til 1. september

SAK 9

Naturvernforbundets arbeidsprogram

Innholder:

1. Forslag til endringer fra et mindretall i landsstyret
2. Innkomne forslag til endringer
3. Landsstyrets forslag til arbeidsprogram

Utsendt elektronisk til delegater 6.august 2013, erstatter tidligere utsendte sakspapir

SAK 9 - Arbeidsprogram

Formatering i dokumentet:

Forslag til ny tekst er understreket

Forslag til fjernet tekst er ~~overstrøket~~

Tekst som er uendret står uten formatering

Forslag 9.1

Side 5	Linje 127	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
--------	-----------	--

Nytt avsnitt:

Landsstyret er det høyeste politiske organet i perioden mellom landsmøtet, valgt av dette. Sentralstyret er også valgt av landsmøtet. Forholdet mellom sentralstyret og landsstyret skal evalueres i lys av vedtektenes formuleringer, med sikte på mulige endringer av disse.

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.2

Side 8	Linje 266 - 269	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
--------	-----------------	--

Slette:

- ~~Samarbeid med motorferdselsnettverket og FRIFO, SRN og andre organisasjoner drive påvirkningsarbeid for å hindre ytterligere fornyelseskjøring og økt bruk av motorisert transport til fritidsaktiviteter i utmark og til sjøs.~~

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.3

Side 9	Linje 281	Forslagsstiller: Per Flatberg fra Naturvernforbundet på Inderøy
--------	-----------	---

Legge til følgende delsetning:

- Bistå vassdragsvernrådet og lokal- og fylkeslag når saker løftes opp på et nasjonalt politisk plan og delta aktivt i konsejonsbehandlingen der vassdrag med særlig sårbare og verdifulle

naturverdier står i fare for å bli ødelagt.
Redaksjonskomiteens innstilling:
Vedtak:

<u>Forslag 9.4</u>		
Side 8	Linje 283 og 284	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
Endre: <ul style="list-style-type: none"> - Delta aktivt i alle deler av behandlingsprosessen for å hindre/begrense store natur- og landskapsødeleggelse av <u>noen</u> utvalgte vindkraftanlegg. 		
Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises		
Redaksjonskomiteens innstilling:		
Vedtak:		

<u>Forslag 9.5</u>		
Side 8	Linje 287 - 288	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
Slette: <ul style="list-style-type: none"> — Delta aktivt i alle deler av behandlingsprosessen for å hindre/begrense store natur- og landskapsødeleggelse av to utvalgte vindkraftanlegg. 		
Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises		
Redaksjonskomiteens innstilling:		
Vedtak:		

<u>Forslag 9.6</u>		
Side 9	Linje 289	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
Nytt punkt: <ul style="list-style-type: none"> - <u>Arbeide for, og fremme forslag om, økning i de ressurser som kanaliseres til forskning på fornybare energikilder som havvind, solenergi og bølgekraft.</u> 		
Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises		
Redaksjonskomiteens innstilling:		
Vedtak:		

Forslag 9.7

Side 9	Linje 315 - 316	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
--------	-----------------	--

Slette:

Etablere et felles nordisk nettverk av aktører som er engasjerte i mineralutvinning, særlig i Nordområdene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.8

Side 9	Linje 317	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
--------	-----------	--

Nytt punkt:

- Bidra til oppstarten av et mineralutvalg.

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.10

Side 9	Linje 333	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
--------	-----------	--

Nytt arbeidsområde:

6 SKOGBRUK OG JORDBRUK

- Øke forståelsen for at jord med tilfredsstillende bonitet gir grunnlag for økt produksjon av kortreist mat.
- Vise betydningen av kulturlandskapets innvirkning på naturmangfoldet.
- Vise utviklingen hvor dyrket mark senere år stadig taper i forhold til ulike tiltak og hvilke følger det får i et bredere perspektiv.

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.11

Side 9

Linje 318

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Steinkjer

Legge til følgende tekst under 6 Skog, og endre overskriften til:

JORDBRUK OG SKOGBRUK eller LANDBRUK

1000 år med jordbruk har påvirket både klima og biologisk mangfold. Naturtyper og biologiske arter er i dag trua pga av effektiviseringskrav som er så sterke at fossilt drevet jordbruksformer blir enerådende. Dette medfører industrijordbruk og monokulturer. Alternative driftsformer trenger oppbakking. Økologisk jordbruk, beitebruk, lokal matproduksjon og - forbruk, biokullbruk for å bedre jordkvalitet. Biokull utsetter klimakonsekvensene, tar vare på organisk avfall og bedrer jordsmonnets evne til å binde CO2. Kun 3 % av landarealet er dyrka mark. Det trenger vern. Jordbruksproduksjonen har stor innvirkning på klimatematet.

Legge til følgende punkter:

Naturvernforbundet vil

- Bidra til å øke forståelsen for økologisk jordbruk og produkter
- Vi vil støtte jordbrukets kulturlandskapsansvar og fokusere på viktige naturtyper og arts mangfold som er resultat av kultiveringsformer uten fossile ressurser
- Arbeide for å verne matjordareal vårt
- Styrke jordas bonitet bl.a ved å bidra til at biokull tilføres sandholdig jord

Begrunnelse: Tiden er inne for å ha mer fokus på landbruket, og derved et mer naturbasert jordbruk (Dette er et stort tema i USA. Professor Wes Jackson og Post Carbon Institute)

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.12

Side 10

Linje 333

Forslagsstiller: Fylkeslagene i Sør-Trøndelag og Sogn og Fjordane

(Erstatter forslag 9.10 fra et mindretall i landsstyret)

7 Bærekraftig jordbruk

Jordbruket er viktig for å øke og trygge matforsyningen, samtidig som det reduserer transportbehovet som oppstår ved import. Et levende jordbruk er en avgjørende faktor for kulturlandskapet og dets innvirkning på naturmangfoldet.

Naturvernforbundet vil i perioden:

- Arbeide for at vern av jord- og kulturlandskapet blir prioritert i plan- og utbyggingssaker

- <u>Synliggjøre jordbruket som et viktig ledd i en bærekraftig forvaltning av naturressursene.</u>
Begrunnelse: Erstatte dissensen fra landsstyrets mindretall
Redaksjonskomiteens innstilling:
Vedtak:

<u>Forslag 9.13</u>		
Side 10	Linje 366	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret og Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag
Nytt punkt:		
- <u>Kreve tiltak som reduserer klimagassutslippene fra nordmenns flyreiser.</u>		
Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises		
Redaksjonskomiteens innstilling:		
Vedtak:		

<u>Forslag 9.14</u>		
Side 10	Linje 380 - 381	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
Slette:		
— Øke bevisstheten hos forbrukere om energisparing i hjemmet gjennom nettsiden Energismart.no.		
Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises		
Redaksjonskomiteens innstilling:		
Vedtak:		

<u>Forslag 9.15</u>		
Side 10	Linje 389 - 390	Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret
Slette:		
— Arbeide for at tilskudd til energisparing må være minst like stort som tilskudd til energiproduksjon.		
Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises		
Redaksjonskomiteens innstilling:		
Vedtak:		

Forslag 9.16

Side 10

Linje 391

Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret

Nytt punkt:

- Arbeide for brei folkelig støtte for en ny energipolitikk som ivaretar natur- og landskapsverdiene og fremmer klimamålene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.17

Side 10- 11

Linje 367 - 390

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag

Stryke teksten under kapittel 8 Spare for å bevare:

Energi spart er mer miljøvennlig enn energi produsert. Smartere bruk av energien reduserer klimagassutslippene og inngrepene i naturen, lokal forurensning og utslipp til jord og vann. Det er på tide å ta i bruk det enorme potensialet for å redusere energibruken der vi bor og jobber, og bruk av fossil energi til oppvarming må forbys. Naturvernforbundets arbeid, både nasjonalt og internasjonalt, skal bidra til at det brukes mindre energi og at den energien som brukes, er fornybar.

Naturvernforbundet vil i perioden:

- Samarbeide med kommuner, fylkeskommuner, næringsliv og bransjeorganisasjoner om sparetiltak og prosjektet Oljefri.
- Jobbe for at klimameldingen følges opp med utfasing av oljefyring innen 2020 og virkemidler som utløser det store sparepotensialet.
- Gjøre oljefri til et nasjonalt program som lanseres i flere regioner.
- Øke bevisstheten hos forbrukere om energisparing i hjemmet gjennom nettsiden Energismart.no.
- Arrangere årlige møteplasser for lokal- og fylkeslag som arbeider med energi- og klimasaker.
- Legge til rette for mer frivillig aktivitet knyttet til temaene energisparing og utfasing av oljefyring gjennom Oljefri, energismart og andre forbrukerrettede prosjekter.
- Bidra med energi- og klimaundervisning gjennom skoleprosjektet SPARE i partnerland.
- Fremme praktiske energiløsninger gjennom arbeidet med internasjonale partnere.
- I samarbeid med partnere, gjennomføre prosjektet "Russlands største kraftverk", med mål om reduserte klimagassutslipp og redusert avhengighet av atomkraft.
- Arbeide for at tilskudd til energisparing må være minst like stort som tilskudd til energiproduksjon.

Og erstatte den med følgende:

Den største utfordringa for jordas miljø er at vårt land og alle andre industrialiserte land har et forbruk som gjør framtidige generasjoner ikke vil kunne få samme miljø- og livsvilkår som vi har nå. Naturvernforbundet skal arbeide for at Norge skal gjøre tiltak for kraftig reduksjon av materielt forbruk og forbruk av fossil energi.

Naturvernforbundet vil i perioden

- Arbeide for at flest mulig av alle forbruksvarer, klær, møbler, elektrisk utstyr, biler o.l. får forlenga brukstid ved å støtte alle former for omsetning av bruka varer.
- Arbeide for individuell transport med i byene blir erstattet med kollektiv transport uten bruk av fossil energi
- Spre informasjon om betydninga av kortreist mat og livsløpsvurdering av alle varer.
- Arbeide for at fornybar energi og fjernvarme til vannbåren varmeanlegg blir det mest økonomiske alternativet ved at forbruksavgifta på fossil og elektrisk energi blir satt opp.
- Samarbeide med kommuner, fylkeskommuner, næringsliv og bransjeorganisasjoner om sparetiltak.
- Arbeide for at tilskudd til energisparing må være minst like stort som tilskudd til ny energiproduksjon.
- Bidra med energi- og klimaundervisning gjennom skoleprosjektet SPARE i partnerland.
- Fremme praktiske energiløsninger gjennom prosjektet «Russlands største kraftverk», med mål om reduserte klimagassutslipp og redusert avhengighet av atomkraft.
- Gjøre Oljefri til et nasjonalt program rettet inn mot alle som har olje som eneste varmekilde.
- Arrangere årlige møteplasser for lokal- og fylkeslag som arbeider med energi- og klimasaker.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.18

Side 11

Linje 405

Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret

Nye punkter:

- Fremme folkehelsen gjennom å arbeide for ei samfunns- og arealplanlegging som tilrettelegger for fysisk aktivitet i de daglige gjøremål.
- Fremme lovforslag som sikrer bymarkene i de større byer mot ytterligere inngrep og slik gi mulighet for opplevelse av naturmangfold.

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.19

Side 11

Linje 406

Forslagsstiller: Et mindretall i landsstyret

Nytt kapittel:

10 NASJONALPARKER

- Naturvernforbundet vil gjennom påvirkningsarbeid: Fremme forslag om en ny vurdering av aktuelle områder for etablering av nasjonalparker.

- Arbeide for at den første Kystnasjonalpark, i pakt med vedtak i Landsmøte og landsstyremøter, blir opprettet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.20

Side 12

Linje 395 - 396

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag

Endre punkt:

I tillegg skal vi jobbe for redusert bilbruk i storbyregionene gjennom restriktive tiltak, bedre kollektivtransport og bedre kår for syklister og gående.

På følgende måte:

I tillegg skal vi jobbe for redusert bilbruk i storbyregionene gjennom restriktive tiltak, bedre kollektivtransport og ~~bedre kår for syklister og gående~~ Naturvernforbundet vil jobbe for å få til sammenhengende sykkelveinettverk i norske byer og tettsteder.

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

Forslag 9.21

Side 12

Linje 403 - 404

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag

Endre punkt:

- Bruke valgkampen i forkant av lokalvalget 2015 til å sette fokus på trafikkforholdene og muligheten for å bedre disse i de valgte regionene.

På følgende måte

- Bruke valgkampen i forkant av lokalvalget 2015 til å sette fokus på ~~trafikkforholdene~~ trafikkforhold og lokal luftforurensing og påvirke for å forbedre dette og muligheten for å ~~bedre disse~~ i de valgte regionene .

Redaksjonskomiteens innstilling:

Vedtak:

1

2

Landsstyrets forslag til arbeidsprogram 2014 – 2015

3

4

Naturvernforbundet

5

6

13 mai 2013

7

8 OM ARBEIDSPROGRAMMET

9 Arbeidsprogrammet legger rammene for hva Naturvernforbundet skal prioritere i 2014 og 2015. Det
10 er førende for organisasjonens sekretariat, og skal følges opp av lands- og sentralstyret. Lokal- og
11 fylkeslag står fritt til å prioritere de arbeidsoppgavene lagene finner mest relevante. Samtidig er det
12 viktig å understreke at hvorvidt vi lykkes med de aktiviteter og mål vi ønsker å oppnå gjennom
13 arbeidsprogrammet, vil avhenge av felles innsats fra tillitsvalgte, lokallag, fylkeslag og utvalg.
14 Hovedvekten av aktivitet i organisasjonen skjer uten at dette er nevnt i arbeidsprogrammet og
15 arbeidet som gjøres av sekretariatet i oppfølgingen av arbeidsprogrammet utfylles av innsats fra
16 organisasjonen, både fra utvalg, fylkes- og lokallag.

17
18 Sekretariatet skal innrette ressursbruken slik at arbeidsprogrammet har øverste prioritet. Samtidig
19 skal sekretariatet kunne følge opp og bidra i det lokale natur- og miljøvernarbeidet som drives rundt
20 om i landet og imøtekomme henvendelser fra fylkes- og lokallag, samt kunne ha et tett samarbeid
21 med utvalgene. Sekretariatets rolle som tilrettelegger og støttefunksjon ligger med andre ord til
22 grunn for arbeidsprogrammet, og i de aktiviteter der det er særlig viktig med samarbeid på tvers av
23 hele organisasjonen, er dette forsøkt synliggjort. Videre skal det være satt av tilstrekkelig med
24 ressurser til at sekretariatet kan ivareta løpende prosjekt- og samarbeidsforpliktelser og følge opp
25 saker som kommer opp i regjering og Storting. Naturvernforbundet skal aktivt bygge allianser med
26 andre organisasjoner der det styrker saken.

27
28 Når det gjelder uforutsette saker, henvendelser fra media, høringer og lignende, skal sekretariatet
29 prioritere det som kan bidra til å nå målsettingene i arbeidsprogrammet.

30
31 Arbeidsprogrammet er nå delt inn i hovedsatsninger og arbeidsområder. Det er tre hovedsatsninger
32 og ni arbeidsområder. De ni arbeidsområdene er likestilte, og står følgelig ikke i prioritert rekkefølge.
33 Aktiviteter som er del av organisasjonens generelle drift, som økonomiarbeid, drift av
34 medlemsregister, utgivelse av Natur og Miljø ol, er kun nevnt i de tilfeller der det skal gjøres noe
35 spesielt i perioden. Til grunn for arbeidsprogrammet ligger også internasjonal strategi for
36 organisasjonen som gjelder for 2011-2020, kommunikasjonsstrategien som ferdigstilles i 2013,
37 strategien for inntektsbringende arbeid 2011 - 2015, likestillingsplanen vedtatt i januar 2013 samt
38 landsstyrets vedtatte mål og aktiviteter for jubileumsåret 2014.

39
40 Om det blir behov for prioriteringer ettersom ressurser og inntekter varierer, skal landsstyret årlig ta
41 stilling til status og planer.

42

43 **HOVEDSATSINGER**

44 Hovedsatsinger er de aktiviteter som prioriteres høyest i 2014 og 2015 for å profilere organisasjonen
45 og når det gjelder tidsbruk, økonomiske ressurser og involvering av organisasjonen i planlegging og
46 gjennomføring.

47

48 **A JUBILEUMSFEIRING FOR EN STERKERE ORGANISASJON**

49 Naturvernforbundet fyller 100 år i 2014, og jubileumsfeiringen vil prege hele året.

50 Gjennom ulike aktiviteter er målet at jubileet skal bidra til at flere kjenner til Naturvernforbundet, at
51 flere blir medlemmer og at økonomien styrkes slik at jubileumsaktivitetene får varig verdi for
52 organisasjonen. Planleggingen og forberedelsene til jubileumsfeiringen er allerede i gang, også i flere
53 lokal- og fylkeslag. Arbeidet med en historiebok har pågått over lengre tid, og denne ser ut til å kunne
54 ferdigstilles i 2016.

55

56 I tillegg til at det vil være lokale markeringer av jubileet i regi av lokal- og fylkeslag, skal følgende
57 aktiviteter gjennomføres:

- 58 - Miljøfestival på Østlandet sommeren 2014 med en åpen feiring på et lett tilgjengelig sted.
- 59 - Opprettelse av nettstedet Natur i 100 der både dagens og potensielle medlemmer skal
60 engasjeres og aktiviseres.
- 61 - Utarbeidelse av en transporterbar fotoutstilling, som lokal- og fylkeslag kan vise frem på
62 biblioteker, skoler og andre aktuelle steder.
- 63 - Utarbeidelsen av en jubileumsutgave av Natur og miljø i tillegg til historiske tilbakeblikk i
64 utgavene av magasinet som gis ut i løpet av året. Også den årlige Naturkalenderen skal ha
65 fokus på jubileet.
- 66 - Innsamlingsaksjoner for å gi bedrifter og enkeltpersoner mulighet for å gi organisasjonen en
67 gave i anledning jubileet.

68

69

70 **B NATURGLEDE**

71 Naturglede er viktig for å få flere til å ønske å ivareta naturverdiene vi har rundt oss.

72 Natur og biologisk mangfold, med mennesket inkludert, må løftes tydeligere frem for å skape
73 tilhørighet og glede til natur- og miljøvern. Naturvernforbundet skal i all kommunikasjon formidle
74 engasjement, hjertesaker og naturglede. Det er viktig å vise sammenhengen mellom en rik og
75 mangfoldig natur, kunnskap om og bruk av denne - og våre politiske krav.

76

77 Mange av våre lokal- og fylkeslag gjør en stor innsats for å få med folk ut i naturen og lager
78 arrangementer for å vise frem naturverdier, samtidig som de forteller om trusler mot disse verdiene
79 og behovet for å ta vare på dyr, planter og vakre landskap. Det er et mål at flere fylkes- og lokallag i
80 perioden skal kunne gjennomføre slike arrangementer.

81

82 Følgende aktiviteter skal gjennomføres:

- 83 - Gjennom utarbeidelsen av ny kommunikasjonsplan for organisasjonen, skal natur,
84 mennesker og engasjement bidra til at vi i større grad kan skape entusiasme og snakke til
85 folks hjerter.
- 86 - Fra sentralt hold søke midler som skal distribueres til fylkes- og lokallags
87 naturgledeprosjekter slik som «Naturkokker», «Sidesprang», «Din nabo er en drage»,
88 «Naturlig onsdag» etc.
- 89 - Arrangere Verdt-å-ta-vare-på-turné med arrangementer utvalgte steder i landet med fokus
90 på steder og aktiviteter i Norge og i verden det er verdt å ta vare på og som trues av

- 91 klimaendringer. Det blir foredrag, kultur- og naturopplevelser i samarbeid med lokallag,
92 fylkeslag og utvalg som ønsker å delta og å bidra til turneen.
93 - Gjennom Naturvernskolen (se Arbeidsområde 1, Organisasjon), som skal videreutvikles i
94 løpet av perioden, skape nettverk og samarbeid og erfaringsutveksling mellom fylkes- og
95 lokallag som driver naturgledeprosjekter.
96 - Verve nye medlemmer på minst ti arrangementer som foregår i naturen.
97

98 **C REDUSERT OLJELETING - INGEN OLJEBORING I SÅRBARE OMRÅDER**

99 Utvinning av olje og gass skaper alvorlige klimaendringer og er en trussel mot havområdene våre. Det
100 må ikke åpnes nye områder for olje- og gassleting på norsk sokkel, og kullutvinningen på Svalbard må
101 avvikles. Norge må lage en forpliktende plan for nedtrapping av norsk oljevirkosomhet og bidra
102 internasjonalt til en overgang fra fossil avhengighet til lavutslippssamfunn. Det å la olje og gass bli
103 liggende under havbunnen, er avgjørende for å løse klimakrisen. Havområdene utenfor Lofoten,
104 Vesterålen og Senja rommer verdifull og uerstattelig natur, og engasjementet mot leting etter olje og
105 gass her er stort. Naturvernforbundet vil fortsette arbeidet for at disse områdene bevares olje- og
106 gassfrie i samarbeid med blant annet Folkeaksjonen Oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja, fiskeri- og
107 reiselivsorganisasjoner. Også andre havområder, som Barentshavet, Jan Mayen, Mørrekysten og
108 kystnære områder i Skagerak, er truet av boring etter olje og gass.
109

110 Følgende aktiviteter skal gjennomføres:

- 111 - Gjennomføre en kampanje for fortsatt olje- og gassfrie områder utenfor Lofoten, Vesterålen
112 og Senja når det nærmer seg en politisk beslutning i saken.
- 113 - Arbeide for olje- og gassfrie områder i Arktis, Barentshavet, Jan Mayen, Mørrekysten og
114 kystnære områder i Skagerak.
- 115 - Bygge allianser med andre organisasjoner om et olje- og gassfritt Arktis.
- 116 - Bidra til Environmental Rights Action arbeid med miljø og menneskerettigheter og mot
117 petroleumsforurensing i Nigeria.
- 118 - Samarbeide med Oilwatch Afrika i regionalt påvirkningsarbeid.

119 **ARBEIDSMRÅDER**

120

121 **1 EN STØRRE OG STERKERE ORGANISASJON**

122 Naturvernforbundet skal være landets største og viktigste organisasjon for natur- og
123 miljøinteresserte med engasjerte og dyktige lokal- og fylkeslag som skaper naturglede og jobber med
124 lokale natur- og klimasaker. Det er et avgjørende mål for perioden å få flere tillitsvalgte og aktive
125 medlemmer som bidrar i natur- og miljøvernarbeidet over hele landet. Organisasjonen skal være den
126 mest synlige natur- og miljøorganisasjonen i nasjonal, regional og lokal media.
127

128 **Møtepunkter, arrangementer og jubileumsfeiring**

129 Større arrangementer gir mulighet for å aktivisere medlemmer som så langt ikke har vært aktivt med
130 i organisasjonens arbeid, inspirere og engasjere allerede aktive medlemmer, være arenaer for
131 kunnskapsutveksling og ikke minst å skape oppmerksomhet knyttet til organisasjonen som kan gi
132 flere medlemmer og fokus på organisasjonens kjernesaker. Det er et mål for organisasjonens
133 arrangementer at disse skjer i samarbeid mellom flere ledd i organisasjonen, og at de følges opp av
134 aktivt kommunikasjons- og rekrutteringsarbeid.
135

136 Naturvernforbundet skal i perioden:

- 137 - Gjennomføre en miljøfestival med feiring av organisasjonens jubileum, se hovedsatsing A.
- 138 - Arrangere landsmøte i 2015 i samarbeid med et av organisasjonens fylkeslag.

139

140 **Flere tillitsvalgte og aktive medlemmer**

141 Et mål for organisasjonsarbeidet i perioden er å få en markant vekst i antall medlemmer og samtidig
142 aktivisere en større del av medlemsmassen.

143
144 Naturvernskolen var en av hovedaktivitetene i forrige arbeidsprogramperiode, og arbeidet med
145 denne tas videre også i 2014 og 2015 blant annet som et virkemiddel for å rekruttere, ivareta og
146 motivere tillitsvalgte. Vi skal være en organisasjon som engasjerer bredt og antallet kvinner med
147 tillitsverv i organisasjonen skal økes. Det viktigste er støtte i arbeid med sakene og hjelpemiddelet for
148 økt engasjement er Naturvernskolen og Miljøfestivalen og andre inspirerende samlinger.

149
150 Naturvernforbundet skal i perioden:

- 151 - Videreutvikle Naturvernskolen, med flere tema og et eget ledertreningskurs for tillitsvalgte.
- 152 - Naturvernskolen skal evalueres i løpet av 2015.
- 153 - Gjennomføre årlige nasjonale samlinger for tillitsvalgte på alle nivå.
- 154 - Iverksette tiltak i henhold til likestillingsplanen med mål om å sikre kvinners aktive deltagelse
155 og representasjon blant tillitsvalgte.
- 156 - Gjennomføre pilotprosjekt der fylkeslag bistås fra Naturvernforbundet sentralt slik at
157 nyinnmeldte medlemmer raskt følges opp og inviteres til aktiviteter i organisasjonen.
- 158 - Samarbeide med fylkes- og lokallag for å samle inn langt fler av medlemmenes
159 epostadresser.
- 160 - Lage egne arrangementer og tilbud til studentlag med mål om flere aktive studenter i
161 organisasjonen.
- 162 - Videreutvikle studentsatsningen med Natur og Ungdom.
- 163 - Iverksette samiske språktiltak.

164
165 **Mer kapasitet ut i regionene**

166 I løpet av de to siste arbeidsprogramperiodene er det blitt satset på to regioner, Trøndelagsfylkene
167 (2010-2011) og de nordligste fylkene (2012-2013). Det er et mål å styrke organisasjonens arbeid i
168 fylkene gjennom å videreføre og utvide regionsatsningen.

169
170 Naturvernforbundet skal i perioden:

- 171 - Utvide regionsatsingen til en ny stilling i løpet av perioden. Hvilken region/hvilke regioner
172 dette blir, vedtas av landsstyret.
- 173 - Legge frem en vurdering av ansettelsesforholdene i de enkelte fylkeslag med forslag til
174 hvordan de fylkeslagene som ønsker seg økt administrativ støtte på best måte kan få dette.

175
176 **Flere medlemmer**

177 Med flere medlemmer, øker sjansene for gjennomslag. De siste årene har organisasjonen hatt en
178 forsiktig medlemsvekst, og målet er å fortsette denne i 2014 og 2015. Verving skal prioriteres i
179 perioden, med mål om å øke medlemstallet til 25 000 medlemmer innen utgangen av 2015. Dette
180 forutsetter at større deler av organisasjonen involveres i vervearbeidet. Sekretariatet skal bistå lokal-
181 og fylkeslag i dette arbeidet.

182
183 Naturvernforbundet skal i perioden:

- 184 - Gjennomføre en e-poststafett for å verve flere medlemmer som en del av nett- og
185 jubileumssatsingen Natur i 100.
- 186 - Gi økonomisk og kapasitetsmessig støtte til verving rettet mot utvalgte målgrupper og
187 arrangementer, særlig skal verving ute i naturen prioriteres.
- 188 - Fortsette og videreutvikle vervesamarbeid med Natur og Ungdom og Miljøagentene.

- 189 - Kontakte alle som har vært på arrangement i regi av Naturvernforbundet, både lokalt og
190 nasjonalt, med forespørsel om medlemskap.

191

192 **En trygg økonomi**

193 Naturvernforbundet skal være en organisasjon med trygge økonomiske rammer, god økonomistyring
194 og effektiv administrasjon. Inntekter er viktige både sentralt og lokalt, og det bidrar til å bygge opp
195 en langsiktig egenkapital. En prioritert oppgave for økonomiarbeidet, er å sikre mer langsiktige og
196 stabile inntekter.

197

198 Naturvernforbundet skal i perioden:

- 199 - Etablere en økonomisk reserve på 20 % av dagens nasjonale omsetning for sekretariatet.
200 Dette er en økning på ca 4 % poeng fra 2012.
- 201 - Gjennomføre et omfattende inntektsarbeid som gir både bedrifter og enkeltpersoner
202 mulighet til å bidra til å styrke organisasjonens økonomi. Innen utgangen av 2015 skal vi ha
203 1200 fastgivere, fra dagens 869, og vi skal bruke jubileet til å få økte inntekter.
- 204 - Tilrettelegge for erfaringsutveksling og kompetansebygging når det gjelder økonomiarbeid på
205 lokal- og fylkesnivå for å bedre økonomien i alle ledd av organisasjonen.

206

207 **Kommunikasjon**

208 Naturvernforbundets nye kommunikasjonsstrategi er under utarbeidelse, ferdigstilles etter
209 landsmøtet og vil gjelde fra 2014. Denne skal se på helheten i vår kommunikasjon knyttet til det
210 politiske arbeidet, verving og organisasjonsbygging. Naturglede og det å skape engasjement gjennom
211 måten vi kommuniserer, skal bidra til å skape legitimitet for og støtte til vårt arbeid og vil sentralt i
212 planen. Også globale miljøutfordringer og vårt internasjonale miljøarbeid skal løftes frem, og planen
213 vil se på hvilke nye kanaler – som for eksempel sosiale media – som skal satses på.

214

215 Naturvernforbundet vil i perioden:

- 216 - Implementere ny kommunikasjonsplan og evaluere denne ved slutten av
217 arbeidsprogramperioden
- 218 - Evaluere Natur og miljø i løpet av 2015.
- 219 - Presentere de internasjonale prosjektene til Naturvernforbundet for landsstyret,
220 sentralstyret og på landsmøtet. Det skal også tilbys presentasjoner for fylkes- og lokallag.

221

222 **Internasjonalt natur- og miljøarbeid**

223 Naturvernforbundet bidrar til å styrke demokratiske miljøorganisasjoner gjennom deltagelse i
224 internasjonale nettverk og ved å gi økonomisk og organisatorisk støtte til grasrotorganisasjoner i sør
225 og øst.

226

227 Naturvernforbundet vil i perioden:

- 228 - Styrke arbeidet med organisasjonsutvikling hos partnere i Øst-Europa, Sentral-Asia og Afrika.
- 229 - Aktivt bruke utveksling gjennom Fredskorpset til å styrke partnerorganisasjoner og
230 internasjonalt engasjement i Naturvernforbundet.
- 231 - Søke, og eventuelt gjennomføre, Operasjon Dagsverk i 2015.
- 232 - Benytte vårt internasjonale nettverk, Friends of the Earth, til å påvirke internasjonale
233 prosesser for eksempel knyttet til utvikling i Arktis og internasjonalt klimasamarbeid.

234

235 **2 EN RIK OG MANGFOLDIG NATUR**

236 Naturen er verdifull og uerstattelig, og naturrikdommen i Norge må sikres gjennom bedre forvaltning
237 av økosystemer. Dette må skje gjennom mer vern av utvalgte areal, arter og naturtyper, men ikke

238 minst ved at grunnlaget legges for fremtidsrettet næringsvirksomhet og menneskers trivsel gjennom
239 bærekraftig høsting og bruk av natur. Naturmangfold er et arbeidsområde der lokal- og fylkeslag og
240 utvalgene gjør en stor innsats, som sekretariatet i perioden skal samarbeide med og støtte opp om.
241 Gjennom aktiv deltagelse fra engasjerte og kompetente lokal- og fylkeslag skal Naturvernforbundet
242 bidra til at lokale naturperler og naturområder tas bedre vare på.

243
244 Internasjonalt har Konvensjonen om Biologisk Mangfold (CBD) lagt viktige føringer, som må følges
245 opp på nasjonalt nivå. Her spiller Naturvernforbundet en viktig rolle som kunnskapsspreder og med
246 innspill til hvilke konsekvenser konvensjonen bør få i Norge. Når det gjelder presset mot
247 naturressursene i nord – både til havs og på land – skal dette imøtegås både gjennom videreføringen
248 av regionsatsingen i nord og arbeidet for bærekraftige fiskerier, mot olje- og gassvirksomhet og mot
249 sjødeponier fra mineralnæringen.

250
251 Gjennom rovviltforliket i Stortinget i 2011 ble det gjort endringer i rovviltforvaltningen som medfører
252 et hardere press på rovdyra. Gjennom tilstedeværelsen i alle landets rovviltregioner er
253 Naturvernforbundet en viktig korrigerende for uvetting forvaltning.

254
255 Tiltak for å spre engasjement for naturmangfoldet er beskrevet under hovedsatsing B, Naturglede.

256
257 I tillegg vil Naturvernforbundet i perioden:

- 258 - Være en aktør som sprer kunnskap og engasjement for naturmangfoldet som helhet,
259 hvordan arter og områder hører sammen i økosystemer, og betydningen av inngrepsfri natur
260 og hvor viktig det er at sammenhengene i naturen tas hensyn til i miljøpolitikken.
- 261 - Gi innspill til statsbudsjettene for 2015 og 2016 som vil gi bedre beskyttelse for
262 naturmangfoldet.
- 263 - Koordinere og sørge for at Naturvernforbundet er representert i fora slik som
264 kontaktutvalget for rovvilt, lakserådet, referansegruppe for nasjonalparker, eventuelle
265 lovutvalg etc.
- 266 - I samarbeid med motorferdselsnettverket og FRIFO, SRN og andre organisasjoner drive
267 påvirkningsarbeid for å hindre ytterligere fornyelseskjøring og økt bruk av motorisert
268 transport til fritidsaktiviteter i utmark og til sjøs.

269

270 **3 VASSKRAFT OG VINDKRAFT**

271

272 Naturvernforbundet vil arbeide for et naturvennlig lavenergismått og kjempe mot
273 naturødeleggende utbygginger av vindkraft og vasskraft og sikre at fornybar energi brukes til å
274 erstatte fossil. Norge har et altfor høyt energiforbruk som må reduseres. Slik kan ren energi frigjøres
275 og natur spares. Naturvernforbundet ønsker en forvaltning av naturmangfold og landskap der
276 kartlegging og verdivurderinger av sårbare arter og naturområder og verdifulle landskap på sjø og
277 land alltid foreligger og legges til grunn. God medvirkning må sikres gjennom lovverk og
278 planprosesser.

279

280 Naturvernforbundet vil i perioden:

- 281 - Støtte opp om arbeidet i vassdragsvernrådet om årlige vassdragsverntreff, for å skape
282 engasjement og dele kunnskap og erfaring om vassdragsvernarbeid.
- 283 - Delta aktivt i alle deler av behandlingsprosessen for å hindre/begrense store natur- og
284 landskapsødeleggelser av to utvalgte ¹vannkraftanlegg.

¹ Skrivefeil i forrige utkast – skulle stå vannkraftanlegg istedenfor vindkraftanlegg

- 285 - Bistå vassdragsvernrådet og lokal- og fylkeslag når saker løftes opp på nasjonalt politisk plan.
286 - Bygge allianser og sikre støtte til vassdragsarbeidet gjennom Redd Elvene
287 - Delta aktivt i alle deler av behandlingsprosessen for å hindre/begrense store natur- og
288 landskapsødeleggelse av to utvalgte vindkraftanlegg.
289

290 **4 FISKERI OG OPPDRETT**

291 Norske og arktiske havområder rommer verdifulle fiskeriressurser. Klimaendringer fører til endring i
292 vandringsmønstre for fiskebestander og mangelen på enighet om fordeling av kvoter og
293 overkapasitet i verdens fiskeflåte fører til overfiske. En forventet vekst i oppdrettsnæringen og et
294 press mot utvidelse av næringen nordover langs kysten vil øke konflikter med kystfiske, kysttorsk og
295 ville lakse- og sjøørretbestander og medføre større forbruk av fisk til fôr. Kunnskapen om natur og
296 økologi i fjordsystemene er liten og hvert enkelt inngrep og påvirkning vurderes ikke samlet.
297

298 Naturvernforbundet vil i perioden:

- 299 - Bistå fylkes- og lokallag og samarbeide med andre organisasjoner for å redusere
300 miljøpåvirkning fra fiskeoppdrett.
301 - Jobbe for oppmerksomhet i media om utkast av fisk, ulovlig fiske og hvordan
302 fiskeriforvaltning kan gjøres bærekraftig.
303 - Gi innspill til fiskeriforvaltningen, blant annet knyttet til fiskeriene i møte med et klima i
304 endring. Dette skal også være tema for et av arrangementene på Verdt-å-ta-vare-på-turneen.
305

306 **5 GRUVER**

307 Verdifull natur står i fare når interessen for utvinning av mineraler øker og store prosjekter med
308 omfattende miljøkonsekvenser planlegges, både i Norge og i andre nordiske og arktiske land. Flere
309 steder er det planer om å dumpe avfall fra virksomheten i nærliggende fjorder, hvilket kan være
310 svært skadelig for livet i havet. Naturvernforbundet ønsker å sikre at gruvevirksomhet skjer på
311 miljøforsvarlig måte og vil jobbe for at sjødeponi forbyes i Norge.
312

313 Naturvernforbundet vil i perioden:

- 314 - Arbeide aktivt med to utvalgte gruveprosjekter og for at sjødeponi forbyes i Norge.
315 - Etablere et felles nordisk nettverk av aktører som er engasjerte i mineralutvinning, særlig i
316 Nordområdene.
317

318 **6 SKOG**

319 Norske skoger har et stort biologisk mangfold og over 2000 truede og sårbare dyr og planter lever i
320 skogen. Skal vi ta bedre vare på disse, må vi ta bedre vare på skogene. Gjennom skogutvalget og
321 aktive fylkes- og lokallag sitter Naturvernforbundet på mye erfaring og kompetanse når det gjelder
322 natur- og friluftverdier i skog og hvordan disse i varierende grad ivaretas av skogeiere, skogeierlag og
323 sertifiseringsorganer. Naturvernforbundet skal arbeide for mer skogvern, også vern av skog på
324 statsgrunn, og en omlegging av skogforvaltningen til større medvirkning og ett mer miljørettet
325 skogbruk.
326

327 Naturvernforbundet vil i perioden støtte skogutvalgets arbeid med å:

- 328 - Identifisere tre viktige skogområder som ikke er i verneprosess, og i samarbeid med
329 skogutvalg og fylkes/lokallag bidra til å fremme verneforslag.

- 330 - Dokumentere hogst i verdifulle skogsområder og brudd på lovverk og miljøstandard og bruke
331 dette aktivt i media og mot myndigheter i arbeidet for en bedre forvaltning.
332

333 **7 REDUSERTE KLIMAGASSUTSLIPP I NORGE OG VERDEN**

334 Klimaendringer truer folk og natur over hele verden. 2015 vil være et avgjørende år for det
335 internasjonale klimasamarbeidet. Da skal forhandlingene om en internasjonal klimaavtale, som skal
336 gjelde fra 2020, landes. Naturvernforbundet har lenge vært en ledende aktør i norsk sivilsamfunns
337 arbeid med de internasjonale klimaforhandlingene, og ønsker fremdeles å spille en slik rolle. Vi vil
338 bruke andre halvdel av 2015 på å spre kunnskap og engasjement om hvordan vi kan løse
339 klimaproblemet, hva som står på spill i møte med et klima i endring og om det internasjonale
340 klimasamarbeidet. Det vil vi gjøre en turné med arrangementer flere steder i landet, som står
341 beskrevet under hovedsatsing B, Naturglede.

342

343 Naturvernforbundet vil i perioden:

- 344 - Konfrontere regjering og sektormyndigheter med de klimamål og tiltak som er nedfelt i
345 klimameldingen og jobbe for årlige reduksjoner i de norske klimautslippene.
- 346 - Følge de internasjonale klimaforhandlingene, og gjennom media og direkte innspill; påvirke
347 norske posisjoner blant annet ved å argumentere for CO2 avgift på import på varer fra land
348 som ikke ratifiserer internasjonale klimaavtaler.
- 349 - Arbeide for at Norge bidrar økonomisk til miljøvennlig utvikling i sør, og at de norske
350 satsingene på energi og regnskog bidrar til reduserte klimagassutslipp og bevaring av
351 naturmangfoldet.
- 352 - Styrke partners påvirkningsarbeid overfor myndigheter i de store utslippslandene Russland,
353 Hviterussland, Ukraina og Kasakhstan for å øke deres nasjonale mål om reduserte
354 klimagassutslipp.
- 355 - Videreutvikle gode demonstrasjonsprosjekter for bærekraftige energiløsninger med etablerte
356 partnere i Kaukasus, Sentral-Asia og Afrika, som grunnlag for å styrke nasjonalt
357 påvirkningsarbeid.
- 358 - Etablere praktiske energiprosjekter i Nigeria sammen med ERA.
- 359 - Gi innspill til statsbudsjettene for 2015 og 2016 som vil gi lavere klimagassutslipp.
- 360 - Styrke partnere i lavutslippsland i deres arbeid for utvikling med lave klimagassutslipp.
- 361 - Synliggjøre perspektiver på klimaproblemet fra miljøvernere i sør på nettsider, i Natur &
362 Miljø og i norsk media, og slik sette klimarettferdighet på dagsorden.
- 363 - Utvide nettverket av klimaambassadører slik at det holdes minst 100 foredrag i året. Ved
364 hjelp av klimaambassadørene og et aktivt mediearbeid skal Naturvernforbundet bidra til å
365 spre kunnskap om funnene i FNs klimapanelers nye hovedrapport.

366

367 **8 SPARE FOR Å BEVARE**

368 Energi spart er mer miljøvennlig enn energi produsert. Smartere bruk av energien reduserer
369 klimagassutslippene og inngrepene i naturen, lokal forurensning og utslipp til jord og vann. Det er på
370 tide å ta i bruk det enorme potensialet for å redusere energibruken der vi bor og jobber, og bruk av
371 fossil energi til oppvarming må forbyes. Naturvernforbundets arbeid, både nasjonalt og internasjonalt,
372 skal bidra til at det brukes mindre energi og at den energien som brukes, er fornybar.

373

374 Naturvernforbundet vil i perioden:

- 375 - Samarbeide med kommuner, fylkeskommuner, næringsliv og bransjeorganisasjoner om
376 sparetiltak og prosjektet Oljefri.

- 377 - Jobbe for at klimameldingen følges opp med utfasing av oljefyring innen 2020 og virkemidler
- 378 som utløser det store sparepotensialet.
- 379 - Gjøre oljefri til et nasjonalt program som lanseres i flere regioner.
- 380 - Øke bevisstheten hos forbrukere om energisparing i hjemmet gjennom nettsiden
- 381 Energismart.no.
- 382 - Arrangere årlige møteplasser for lokal- og fylkeslag som arbeider med energi- og klimasaker.
- 383 - Legge til rette for mer frivillig aktivitet knyttet til temaene energisparing og utfasing av
- 384 oljefyring gjennom Oljefri, energismart og andre forbrukerrettede prosjekter.
- 385 - Bidra med energi- og klimaundervisning gjennom skoleprosjektet SPARE i partnerland.
- 386 - Fremme praktiske energiløsninger gjennom arbeidet med internasjonale partnere.
- 387 - I samarbeid med partnere; gjennomføre prosjektet "Russlands største kraftverk", med mål
- 388 om reduserte klimagassutslipp og redusert avhengighet av atomkraft.
- 389 - Arbeide for at tilskudd til energisparing må være minst like stort som tilskudd til
- 390 energiproduksjon.
- 391

392 **9 FREMTIDENS BYER**

393 I 2014 og 2015 vil Naturvernforbundet, i samarbeid med lokal- og fylkeslag, intensivere arbeidet for å
 394 endre samferdselsplaner i utvalgte regioner, for å redusere klimautslipp og nedbyggingen av viktige
 395 naturområder og jordbruksareal. I tillegg skal vi jobbe for redusert bilbruk i storbyregionene gjennom
 396 restriktive tiltak, bedre kollektivtransport og bedre kår for syklistene og gående.

397

398 Naturvernforbundet vil i perioden:

- 399 - Gi konkrete innspill til samferdselsplaner i utvalgte regioner, og spre kunnskap om og
- 400 engasjement for disse. Blant annet vil vi arrangere åpne debattmøter og/eller andre
- 401 arrangementer for å skape blesst om våre krav. Det vil være viktig å få med seg lokale krefter i
- 402 og utenfor egen organisasjon i de valgte regionene.
- 403 - Bruke valgkampen i forkant av lokalvalget 2015 til å sette fokus på trafikkforholdene og
- 404 muligheten for å bedre disse i de valgte regionene.
- 405

406 **Vedlegg I – Naturgledeeksempler**

407

408 **«Sidesprang» i Oslo og Akershus**

409 Guidede turer utenom de vanlige turstiene der fokus er på natur og -opplevelsesverdier i skogen.

410 <http://naturvernforbundet.no/noa/nyheter/sidesprang-2-september-article27527-2147.html>

411

412 **«Naturlig onsdag» i Hordaland**

413 Første onsdag hver måned inviterer Naturvernforbundet i Bergen til en faglig innledning med

414 diskusjon og mingling utover kvelden. <http://naturvernforbundet.no/hordaland/aktiviteter/>

415

416 **«Din nabo er en drage» i Østfold**

417 Populært arrangement for hele familien der man kan oppleve salamandre og annet på nært hold.

418 <http://naturvernforbundet.no/ostfold/nyheter/din-nabo-er-en-drage-article16544-1391.html>

419

420 **«Naturkokker» i Trøndelag**

421 Ungdommer får lage mat ute i felt med kortreiste råvarer på Naturvernforbundets naturkokk-kurs,

422 blant annet i samarbeid med matfestivalen i Levanger.

423

424

425
426

Vedlegg II Partnerorganisasjoner

Environmental Rights Action (ERA)	Nigeria
Jeunes Volontaires pour l'Environnement (JVE)	Togo
ADEL	Mosambik
Livaningo	Mosambik
Kulima	Mosambik
Justica Ambiental	Mosambik
Friends of the Earth Ghana	Ghana
BIOM	Kirgisistan
Little Earth	Tajikistan
Ecovision	Georgia
Friends of Earth Georgia	Georgia
Azerbaijan Youth Union	Azerbaijan
EcoObraz	Kazakhstan
Centre for Environmental Solutions	Hviterusland
Green Alliance	Hviterusland
Republican Ecological Center for Children and Youth	Hviterusland
International Sakharov Environmental University	Hviterusland
Ecoproect	Hviterusland
Radiocollege	Hviterusland
Eremurus	Ukraina
Natinal Energy Centre of Ukraine	Ukraina
Tapan	Armenia
Kola Environmental Center	Russland
Green World	Russland
Za Priodu	Russland
Friends of Baltics	Russland
Aetas-Ark	Russland
All-Rus-karelia	Russland
Viola-Central	Russland
Dront-Volga	Russland
EcoUnion-Ural	Russland
BaikalWave-Sibir	Russland
InfoCentre-FarEast	Russland
ADEK	Usbekistan
Eremurus	Usbekistan
Gutta club	Moldova

427
428
429
430
431
432
433

Vedlegg III - Estimert ressursfordeling

Arbeidsområde	Finansiering	Omfang og tidsperspektiv	Organisasjonsinvolvering
HOVEDSATSNING A JUBILEUMSFEIRING FOR EN STERKERE ORGANISASJON	Er i utgangspunktet finansiert av medlemskontingent og MD støtten og vil legge beslag på mye kapasitet. Det letes etter finansiering fra givere, det offentlige, bedrifter og stiftelser.	Planlegging og forberedelser gjøres i stor grad i 2013. Gjennomføring blir i 2014. Ressurser vil i hovedsak være i organisasjons- og kommunikasjonsavdelingen	Alle aktivitetene i jubileet skal i størst mulig grad involvere hele organisasjonen.
HOVEDSATSNING B NATURGLEDE	I utgangspunktet er det ikke finansiering til denne hovedsatsningen, men den innebærer nødvendigvis ikke store ekstrakostnader. Det vil legge beslag på kapasitet for å finne inntekter og gi støtte til fylkes- og lokallag. Det letes etter finansieringsmuligheter fra offentlige kilder og stiftelser.	Vil gå gjennom både 2014 og 2015. Særlig vil organisasjons- og kommunikasjonsavdelingen, inntektskoordinator og naturmangfoldavdelingen være involvert.	Naturglede arrangementer er det i hovedsak fylkes- og lokallag som står for. Sekretariatets rolle er å skaffe penger, støtte og tilrettelegge, bidra med kunnskap og koordinering.
HOVEDSATSNING C REDUSERT OLJELETING - INGEN OLJEBORING I SÅRBARE OMRÅDER	Erfaring viser at det er vanskelig å finne prosjektmidler til petroleumsrelatert arbeid, så vi antar at det vil være i stor grad frie midler.	Aktiviteter vil foregå begge år, men trolig vil kampanjen være mest aktuell våren 2015. EKS og NMF vil være de avdelinger som gjør mye av arbeidet, samt noe NORAD finansiering for Nigeria og informasjon til mulig kampanje.	Kortvarig kampanje gir mulighet for aktivitet for alle interesserte fylkes- og lokallag (eksempel vardebrenning) I tillegg er det flere lag langs kysten som arbeider med petrosaker.
1 EN STØRRE OG STERKERE ORGANISASJON	Grunnstøtte fra MD, spilleautomat-kompensasjonsmidler, kontingent og gaver.	Ressurser vil i hovedsak være i organisasjons- og kommunikasjonsavdelingen, samt bidrag fra EKS, NMF, Barentshavkontoret og internasjonalavdeling til reising, naturvern skolen m.m.	Organisasjonen er i hovedfokus.
2 EN RIK OG MANGFOLDIG NATUR	Erfaringsmessig er det vanskelig å finne prosjektmidler til arbeid med naturmangfold. Men vi har noe støtte fra Miljøverndepartementet og Direktoratet for Naturforvaltning.	Ressursene og arbeidet er i stor grad hos NMF, og i samarbeid med rovdyrutvalget. Noe støtte fra DN til arbeid med trua arter og natur.	Alle fylkes- og lokallag jobber med forskjellige saker med fokus på naturmangfold. Alle utvalgene er samarbeidspartnere.
3 VASSKRAFT OG VINDKRAFT	Noe støtte fra bedriftssamarbeid.	Tett samarbeid med Samarbeidsrådet for Naturvernsaker. I hovedsak NMF og EKS.	Er svært relevant for fylkes- og lokallag som er engasjert i vann og/eller vindkraftsaker. Vassdragsvernrådet er en viktig bidragsyter.
4 FISKERI OG	Noe støtte fra	Barentshavkontoret og NMF.	Aktuell for alle fylkes- og

OPPDRETT	bedriftssamarbeid.		lokallag langs kysten, og særlig i nord og på Vestlandet.
5 GRUVER	Det søkes midler fra MD, Barentssekretariatet, Nordisk råd m.m	Det er NMF som i hovedsak jobber med gruvesaker.	Er aktuell for flere fylkes- og lokallag i nord og på Vestlandet. Samarbeid med gruveutvalget.
6 SKOG	Det vil søkes prosjektmidler fra Miljøverndepartementet og andre offentlige instanser.	Ressursene og arbeidet er i stor grad hos NMF.	Samarbeid med skogutvalget. Flere lokal- og fylkeslag jobber med skogsaker.
7 REDUSERTE KLIMAGASSUTSLIPP I NORGE OG VERDEN	Fullfinansiert med NORAD midler. Klimaambassadør-prosjektet er finansiert av Tryg-stiftelsen, samt noe bedriftsstøtte.	Gjøres i stor grad av internasjonal avdeling og EKS samt kom.org og noen bidrag fra NMF.	Verdt å ta vare på-turneen er tenkt som et tilbud til fylkeslagene.
8 SPARE FOR Å BEVARE	Prosjektfinansiert gjennom samarbeidsavtaler og støtte fra bla kommuner, fylkeskommuner, bedrifter, EU prosjekt, MD etc.	Ressursene og arbeidet er i EKS	Oljefri er et prosjekt i samarbeid med NNV Hordaland, Trøndelag, Kristiansand og planlagt utvidet til Vestfold, Buskerud m.fler.
9 BILEN UT AV BYEN	Prosjektfinansiert gjennom støtte fra bedrifter og søker offentlige midler.	Ressursene og arbeidet er i EKS	Flere fylkes- og lokallag jobber med samferdselssaker.

435

436 EKS = Energi-, klima- og samferdselsavdelingen

437 NMF = Naturmangfoldsavdelingen

438